

Het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Waterland
Postbus 1000
1140 BA MONNICKENDAM

Datum
12 maart 2025

Uw kenmerk
-

Contactpersoon
[REDACTED]

Dossiernummer
HHNK/21000378

Registratienummer
25.0319557

Telefoonnummer
072 582 7019

Onderwerp
Uitwerking gevolgen motie
Wegenoverdracht

Geachte heer Scheepstra,

De gemeenteraad van Waterland heeft op 19 december 2024 een motie aangenomen, waarin uw college wordt opgeroepen te stoppen met het onderzoek naar de wegenoverdracht en het opzeggen van de intentieovereenkomst. In ons bestuurlijk overleg van 29 januari jl. is door u gevraagd om inzicht te krijgen in de financiële gevolgen voor de inwoners als deze motie wordt uitgevoerd. Op uw verzoek is een uitwerking gemaakt van deze begroting, op basis van de kennis en verwachtingen die op dit moment bestaan. Op verzoek van gedeputeerde Olthof wordt een afschrift van deze brief ook aan het college van gedeputeerde staten van de provincie Noord-Holland gezonden.

Samenvatting

Als HHNK alleen wegen heeft te beheren in gemeente Waterland, nemen de kosten per kilometer toe, is het draagvlak kleiner en neemt derhalve de te betalen wegenheffing fors toe. Uit het verrichte onderzoek naar de gevolgen van een wegenoverdracht blijkt verder dat de gemeente het wegbeheer tegen lagere maatschappelijke kosten kan uitvoeren. Uit de concept-businesscase van de gemeente Waterland blijkt dat de gemeente ten opzichte van HHNK in 2025 het wegbeheer € 1,2 mln. voordeliger kan uitvoeren. Dit effect neemt de komende jaren alsmaar toe. Tevens kan HHNK de BTW over kosten niet compenseren, waar de gemeente dit wel kan. Ook dit nadeel wordt opgebracht door de belastingbetaler. In 2026 bedraagt dit ca. € 600.000. Door stijging van kosten en verkleining van het draagvlak zal de heffing stijgen tot € 3,1 mln. Voor bijvoorbeeld huurders in een eenpersoonshuishouden betekent dit een stijging van de wegenheffing van € 51,69 in 2025 naar € 167,64 in 2026. Een meerpersoonshuishouden met een woningwaarde van € 550.000 betaalt in 2025 € 129,51. Dit stijgt naar € 377,25 in 2026. Voor risico's aan de kwaliteit van het areaal geldt hetzelfde. Op het moment dat er (onverwachts) grote uitgaven nodig zijn, worden de kosten gedragen door de belastingplichtigen. In 2026 worden deze risico's door één maatschappelijke groep gedragen: belastingplichtigen uit de gemeente Waterland.

Datum
7 maart 2025

Financiële gevolgen voor de inwoners

U vraagt naar inzicht in de financiële gevolgen voor inwoners van de gemeente op het moment dat uw college de aangenomen motie uitvoert. Dit hangt af van het wegen-areaal dat HHNK in 2026 in beheer en onderhoud heeft en de begroting die daaruit volgt. Op dit moment beheert HHNK wegen alleen nog in de gemeenten Purmerend en Waterland. HHNK streeft naar een overdracht van alle dijk- en polderwegen en heeft dit inmiddels in 21 van de 23 gemeenten gerealiseerd. Purmerend heeft inmiddels bestuurlijk aangegeven een gemeenteraadbesluit in 2025 te na te streven. Zoals in het overleg door u is gevraagd, richt HHNK zich derhalve op de situatie dat HHNK alleen wegbeheerder is in gemeente Waterland.

Kosten

De (concept) begroting in Waterland wordt ten behoeve van vergelijking geïllustreerd voor twee jaargangen: 2025 en 2026. Daar wordt de door de gemeente opgestelde concept-businesscase naast gelegd. Deze businesscase gaat uit van 2025 en wordt geïndexeerd.¹

	HHNK	Businesscase gemeente	Vershil
2025	€ 2.900.000	€ 1.700.000	+ € 1.200.000
2026	€ 3.700.000	€ 1.800.000	+ € 1.900.000

Toelichting

In beide jaargangen valt de begroting van HHNK hoger uit dan de begroting die volgt uit de businesscase van de gemeente. Dit laat zich onder andere verklaren door de BTW en de overheadkosten. Ten opzichte van 2025 dient HHNK ook een in 2025 ontstaan tekort op de reserve aan te zuiveren.²

In de begroting van HHNK is de verschuldigde BTW als kosten opgenomen. De gemeente werkt met het BTW compensatiefonds. Dit fonds maakt het mogelijk om verschuldigde BTW te compenseren, waardoor de gemeente de BTW over transacties niet als kosten in de begroting opneemt. De wetgever heeft voor waterschappen geen compensatiefonds ingesteld. Concreet betekent dit als HHNK een weg in onderhoud neemt met een aanneemsom van € 100.000, HHNK werkelijk € 121.000 betaalt. Deze extra kosten komen voor rekening van de belastingbetaler. Als een gemeente die weg in onderhoud neemt, betaalt de belastingbetaler daarentegen € 100.000. HHNK is een grote organisatie (ca 800 FTE). Alle ondersteunende diensten moeten worden doorbelast in de overhead. Ook hier speelt (ten dele) mee dat HHNK geen BTW kan compenseren. Gemeente Waterland heeft berekend dat hun overhead aanzienlijk kleiner is. Daarbij speelt ook mee dat HHNK geen ambtelijk apparaat meer beschikbaar heeft voor het wegenbeheer. Het is voor HHNK een afzonderlijke taak, die afzonderlijk moet worden opgebracht uit de wegenheffing. De gemeente kan daarentegen de activiteiten onderbrengen in de huidige organisatie, eventueel aangevuld met extra ambtelijke capaciteit.

¹ Op dit moment is niet duidelijk hoe de inflatie op energie, personeel en bouwstoffen zich ontwikkelt. Bij de berekening van de begroting voor 2026 is uitgegaan van voorlopige adviezen van kostendeskundigen. Zodoende wordt een voorbehoud gemaakt.

² Vanuit de eerste triaalrapportage wordt rekening gehouden met een negatief resultaat van € 1,0 mln., dat in de komende jaren moet worden aangezuiverd. Toekomstige ontwikkelingen die drukken op het resultaat zijn daarbij niet meegenomen.

Effect op de belastingbetaler

Bovenstaand zijn de kosten inzichtelijk gemaakt. Ter dekking van deze kosten heeft HHNK twee bekostigingsmogelijkheden: de jaarlijkse gemeentelijke bijdrage en de wegenheffing. De afdracht uit het gemeentefonds is wettelijk bepaald.³ De wegenheffing wordt aanvullend evenredig opgelegd aan alle belastingplichtigen binnen gemeenten waar HHNK het wegbeheer heeft. De som van alle opgelegde heffingen vormt de belastingdruk.⁴

	2025	2026
Begroting HHNK - alle wegen	€ 8.576.000	€ 3.706.000
Begroting HHNK - wegen Waterland	€ 2.857.000	€ 3.706.000
Afdracht gemeentefonds	€ 566.000	€ 589.000
Belastingdruk	€ 1.053.000 ⁵	€ 3.117.000

Ontwikkeling belastingdruk

De afdracht van de gemeente is ruimschoots onvoldoende om alle kosten te voldoen. De begroting moet echter wel sluitend worden gemaakt om de taak te bekostigen. Zodoende legt HHNK een aanvullende heffing op aan de belastingplichtigen. Deze belastingplichtigen bestaan uit gebruikers (huishoudens), eigenaren van bebouwd onroerend goed (zoals woningen, maar ook bedrijfspanden), eigenaren van onbebouwd onroerend goed (zoals agrariërs) en eigenaren van natuurterreinen.

Om te komen tot de hoogte van de heffingen wordt het draagvlak bepaald. Dit is de totale omvang van het aantal belastingplichtigen over alle categorieën. Hoe groter het draagvlak, hoe lager het tarief. Door invloed van eerdere wegenoverdrachten neemt het draagvlak almaar af. Als de bovenstaande begroting en de kostentoedeling over de categorieën wordt toegepast, ontstaan de afzonderlijke tarieven. Voor een goed begrip heeft HHNK een berekening gemaakt aan de hand van voorbeeldprofielen. Dit leidt tot de volgende vergelijking van de tarieven van de wegenheffing in 2025 en 2026:⁶

	2025	2026	Vershil
Een- en meerpersoonshuishouden, huurwoning	€ 51,69	€ 167,64	€ 115,95 (224%)
Meerpersoonshuishouden, koopwoning (€ 287.000)	€ 92,23	€ 279,99	€ 187,76 (204%)
Meerpersoonshuishouden, koopwoning (€ 550.000)	€ 129,51	€ 377,25	€ 247,74 (191%)
Klein bedrijf middenstand (WOZ € 753.000)	€ 106,39	€ 286,95	€ 180,56 (170%)

³ HHNK ontvangt van de gemeente Waterland een afdracht uit het gemeentefonds. Deze bijdrage wordt jaarlijks geïndexeerd.

⁴ Het waterschap kent alleen heffingen (vanuit de Waterschapswet). Net als bij de rioolheffing is er een koppeling tussen belastingopbrengst en de uitgave. Een heffing mag niet gebruikt worden ter dekking van andersoortige kosten. Zo mag HHNK geen kosten voor de waterzuivering betalen uit de opbrengsten van de wegenheffing, of andersom. Zodoende zijn heffingen niet te vergelijken met algemene belastingen, zoals de OZB, hondenbelasting, toeristenbelasting of parkeerbelasting.

⁵ Belastingplichtigen uit gemeenten Purmerend en Landsmeer dragen in 2025 per saldo bij aan het verschil in kosten en baten in gemeente Waterland. In 2026 verdwijnt dit voordeel en moeten alle kosten worden opgebracht door belastingplichtigen uit gemeente Waterland.

⁶ Opgemerkt wordt dat in bovenstaande tabel alleen rekening gehouden wordt met de wegenheffing. Belastingplichtigen worden ook aangeslagen voor de andere waterschapsheffingen.

Datum
7 maart 2025

Kernpunten

- Uit de concept-businesscase van de gemeente Waterland blijkt dat de gemeente ten opzichte van HHNK in 2025 het wegbeheer € 1,2 mln. voordeliger kan uitvoeren. Dit verschil neemt in 2026 sterk toe. Dit komt met name door lagere kosten vanwege een meer efficiënte organisatie en het BTW-voordeel.
- Anders dan een gemeente kan een waterschap de BTW niet compenseren, met als gevolg dat deze kosten voor rekening komen van de belastingbetalers. In 2025 draagt HHNK ca. € 1,5 mln. aan BTW af. In 2026 wordt deze afdracht geraamd op ca. € 600.000.
- Het draagvlak van de wegenheffing neemt in 2026 verder af door de gerealiseerde overdracht aan gemeente Landsmeer en het streven van gemeente Purmerend om de wegen eind 2025 over te nemen.
- Doordat een kleinere groep hogere kosten moet dragen, leidt dit tot een aanzienlijke stijging in de wegenheffing. In 2025 wordt in de gemeente Waterland voor € 1 mln. aan wegenheffing opgelegd. Door stijging van kosten en verkleining van het draagvlak zal de heffing stijgen tot € 3,1 mln.
- Voor huurders in een eenpersoonshuishouden betekent dit een stijging van de wegenheffing van € 51,69 in 2025 naar € 167,64 in 2026. Een meerpersoonshuishouden met een woningwaarde van € 550.000 betaalt in 2025 € 129,51. Dit stijgt naar € 377,25 in 2026.
- Het risico op tekorten ligt vanaf 2026 volledig bij de belastingplichtigen. Dit zijn inwoners, instellingen en ondernemers van gemeente Waterland.
- Uitgaven in 2025 leiden tot een negatief saldo van de taakreserve. Onder invloed van strengere financiële regelgeving moet HHNK dit negatieve saldo aanzuiveren. Ook deze effecten worden bij de belastingbetaler opgehaald.

HHNK is sinds 2016 bezig met het overdragen van het wegbeheer. Op dit moment zijn de polder- en dijkwegen in 21 van de 23 gemeenten overgedragen. Zoals besproken in het bestuurlijk overleg is HHNK ook zeer bereid om de leden van het college en de gemeenteraad te informeren over de doelstellingen van het project, het proces van een wegenoverdracht, en alle zaken daaromtrent.

Met vriendelijke groet,

namens het college van dijkgraaf en hoogheemraden,

A.M. Langeveld,
hoogheemraad
portefeuillehouder Waterveiligheid en wegen